

Lempäälän kunnan kotihoidontuen kuntalisäpilotin (1.8.2024–31.5.2025, vol. 2) toteutussuunnitelma

Kasvatus- ja opetuslautakunta 17.01.2024 § 4
98/02.05.00/2024

Valmistelija Sivistysjohtaja Nina Lehtinen

Tausta

Kunnanvaltuusto päätti 23.11.2022 (70§) tehdä toimintasuunnitelman kotihoidontuen kuntalisän pilotoinnista Lempäälässä 1.8.2023–31.5.2024 välisenä aikana. Kasvatus- ja opetuslautakunta 18.1.2023 (12§) hyväksyi pilotin toteutussuunnitelman, ja kunnanvaltuusto hyväksyi määrärahaesityksen pilotin toteuttamiseksi 22.2.2023 (24§). Sen myötä ensimmäisen pilottivuoden 1.8.2023–31.5.2024 valmistelu ja toteutus aloitettiin.

Kasvatus- ja opetuslautakunta päätti Lempäälän kunnan kotihoidontuen kuntalisälle lapsikohtaiset euromäärät, osallistumisehdot, kohdentumisen ja toteutustavan. Ensimmäinen pilottivuosi toteutetaan 1.8.2023–31.5.2024 välisenä aikana, jolloin arvioidaan kuntalisän vaikutuksia kunnan talouteen ja palvelukokonaisuuteen sekä tutkitaan osallistujaperheiden kokemuksia.

Kotihoidontuen kuntalisäpilottiin 1.8.2023–31.5.2024 osallistuu 200 perhettä, joissa lapsia on yhteensä 279. Alle 3-vuotiaita lapsia mukana on 226 ja 4–5-vuotiaita sisarusia 53. 400 euron arvoiseen kuntalisään oikeutettuja lapsia osallistuu pilottiin 200 ja 100 euron arvoiseen sisaruslisään oikeutettuja lapsia 79. Yleisin osallistumisaika pilottiin on 10 kuukautta (44,5 %). Toiseksi yleisintä on osallistua pilottiin 5 kuukaudeksi (11,5 %).

0–5-vuotiaita lapsia on Lempäälässä ollut kirjoilla 31.12.2023 yhteensä 1693. Kunnalliseen varhaiskasvatukseen osallistui kuukausittain keskiarvolta 906 lasta vuonna 2023. Palveluseteliä käyttävien lasten kuukausittainen keskiarvo oli 249 vuonna 2023. Yksityisen hoidon tukea maksettiin keskimäärin 53 lapsesta vuonna 2023. Kansaneläkelaitoksen (Kela) maksamalla kotihoidon tuella oli vuonna 2023 keskiarvolta 212 käyttäjää ja sitä maksettiin keskiarvolta 278 lapsesta. Lempäälän kunnan maksamat kotihoidontuen kuntalisät olivat aikavälillä 1.8.–31.12.2023 yhteensä 324 100 euroa.

Hallinnollisia prosesseja on kehitetty pilotin aikana. Esimerkiksi tilintarkastuksen toimintaperiaatteet on määritelty ja maksatuksen käytänteistä on sovittu Sarastia Oy:n kanssa. Kuntalisämaksujen oikeellisuutta seurataan kunnan toimesta kuukausittain, ja tietoja verrataan Kelan listoihin kotihoidon tuen saajista. Väärin perustein maksetut kuntalisät peritään takaisin.

Kotihoidontuen kuntalisäpilotista tiedotetaan pilotin nettisivuilla ja perheille lähetettävillä tiedotteilla. Pilotin ajankohtaisasioiden lisäksi tiedotteissa viestitään kunnassa järjestettävistä lapsiperheiden tapahtumista ja palveluista. Lisäksi osallistujaperheillä on mahdollisuus jakaa kokemuksiaan kuntalisän käytöstä ja arjestaan tiedotteissa.

Kotihoidontuen kuntalisäpilotista toteutetaan FCG:n toimesta vaikuttavuustutkimus kunnanhallituksen ohjauksessa. Yhteistyössä Kempeleen kunnan kanssa toteutettu tutkimus toimii päätöksenteon tukena (raportointi on valmis 3/2024.). Lisäksi pilotista laaditaan pro gradu - tutkielma, jossa tarkastellaan lastenhoitopalvelun yhteistuottamista kotihoidontuen kuntalisäpilotissa Lempäälässä.

Pilotin jatkamisesta toimintavuonna 2024–2025 on päätetty Lempäälän kunnan taloussuunnitelmassa 2024, jotta kuntalisän käytöstä sekä toiminnallisista ja taloudellisista vaikutuksista saadaan kokonaisvaltainen kuva lopullisen päätöksenteon tueksi.

Pilotin toteuttaminen ja tarkoitus

Toinen osa pilotista (vol. 2) toteutetaan aikavälillä 1.8.2024–31.5.2025 samoilla ehdoilla kuin ensimmäinen pilottijakso vertailtavuuden varmistamiseksi. Edellytyksenä mukaanpääsulle on hakeutuminen hakuaikana ja hakuehtojen täytyminen. Hakuaikana mukaan hyväksytyt muodostavat osallistujaperheiden kokonaismäärän. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jonkun pilottiin hyväksytyyn jättäessä paikan, voidaan tilalle ottaa uusi haku ehdot täyttävä perhe varasijalle ilmoittautuneista perheiden kokonaismäärän pysyessä samana.

- Perheeseen on kuuluttava vähintään yksi alle 3-vuotias kotihoidontukeen oikeutettu lapsi.
- Lasta hoitaa huoltaja tai muu samassa taloudessa asuva henkilö.
- Perheen kaikki alle 5-vuotiaat lapset on hoidettava kotona.
 - Oikeus kuntalisään päättyy seuraavan kalenterikuukauden alussa lapsen täyttäessä 5 vuotta. Tämän jälkeen lapsi voi hakeutua varhaiskasvatukseen.
- Kuntalisää ei makseta päällekkäin vanhempainpäivärahojen kanssa.
 - Oikeus kuntalisään alkaa seuraavan kalenterikuukauden alusta vanhempainrahakauden päätyttyä.
 - Oikeus kuntalisään keskeytyy edellisen kalenterikuukauden päätyttyä raskausrahakauden alkaessa.
- Kuntalisää maksetaan täysien kalenteri kuukausien osalta.

Määräaikaisten ja kohdennettujen pilottijaksojen tuottaman tiedon perusteella voidaan arvioida laajemmin kuntalisän vaikutuksia kunnan talouteen ja palveluihin sekä lapsiperheiden halukkuutta etuuden käytölle. Toisen pilottivuoden tarkoitus on syventää kerättyä tietoa ja tukea päätöksentekoa kuntalisän laajemmasta ja pysyvämmästä käytöstä tulevaisuudessa Lempäälän kunnassa.

Toisen pilottijakson aikana tarkastellaan edelleen:

- perheiden halukkuutta hoitaa kaikkia alle 5-vuotiaita lapsia kotona varhaiskasvatuksen sijaan
- varhaiskasvatuspalveluiden mahdollisuuksia toimia aiempaa joustavammin muuttuvassa toimintaympäristössä sekä mukauttaa tila- ja työntekijäresursseja näissä muutoksissa
- lasten ja huoltajien kokemuksia kuntalisän käytöstä sekä kotihoidontuen kuntalisän vaikutuksia kunnan talouteen,

varhaiskasvatuspalveluihin ja muuhun palvelutarjontaan (esim. kohtaamispaikat).

Toteutussuunnitelman pääkohdat

Toteutussuunnitelman pääkohdat ovat samat kuin edellisellä pilottikaudella:

- Kotihoidon tuen kuntalisän pilotoinnin toinen määräaikainen osa toteutetaan 1.8.2024-31.5.2025.
- Hakuaika toteutetaan 15.2.2024–31.3.2024. Pilotin toisen vaiheen haussa huomioidaan kaikki määräaikaan mennessä hakeneet.
- Pilotointivaiheessa kotihoidontuen kuntalisää maksetaan perheille, jotka hyväksytään mukaan (viranhaltijapäätös).
 - Osallistumisen voi perustellusta syystä keskeyttää.
- Pilottiin osallistuville perheille tarjottavan kotihoidontuen kuntalisän suuruus on ensimmäisestä 0-3-vuotiaasta lapsesta 400 euroa / kk + 100 euroa / kk / jokaisesta alle 5-vuotiaasta sisaruksesta.
- Pilotointivaiheessa kuntalisän maksatuksen hoitaa kunta (Sarastia Oy). Maksuista toimitetaan ennakonpidätys palkkaa varten määrätyn lisäprosentin tai etuutta varten haetun muutosverokortin mukaisesti.
 - Kuntalisän saaja vastaa tietojen oikeellisuudesta ja ajanmukaisuudesta.
 - Kunnalla on oikeus periä takaisin perusteetta maksetut kuntalisät.
- Toisesta pilottivuodesta tiedotetaan monikanavaisesti (kunnan sosiaalisen median kanavat, Päikky-järjestelmä, paikallislehti ja pilotin kotisivut).
- Toisesta pilottivuodesta järjestetään infotilaisuus (etätoteutus) ennen hakuajan al-kamista 6.2.2024 klo. 17–18.
- Hakuajan jälkeen mukaan hyväksytyille perheille järjestetään infotilaisuus (etä- ja lähitoteutus, Lempäälä-talo) 7.5.2024 klo. 17–18.

Päätös kotihoidontuen kuntalisän laajemmasta ja pysyvämmästä käytöstä tehdään pilottivuosien tuottaman tiedon perusteella Lempäälän kunnan vuoden 2025 taloussuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Lisätietoja: Sivistysjohtaja Nina Lehtinen, p. 050 383 9789.

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Kasvatus- ja opetuslautakunta merkitsee tiedokseen Lempäälän kunnan kotihoidontuen kuntalisäpilotin (1.8.2024–31.5.2025, vol. 2) toteutussuunnitelman edellä selostetun mukaisesti.
Päätös	Kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.